

საქმე №3ბ/534-11

სასამართლო სხდომის ოქმი

07 აპრილი 2011 წელი

ქ. თბილისი

თბილისის სააპელაციო სასამართლო

ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატა

შემადგენლობა

მოსამართლე — მერაბ ლომიძე

სხდომის მდივანი — ლელა მილდენბერგერი

აპელანტი — საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო

მოწინააღმდეგე მხარე — გენადი გიგაური

დავის საგანი — პირგასამტეხლოსა და ზიანის ანაზღაურება

გასაჩივრებული გადაწყვეტილება — რუსთავის საქალაქო სასამართლოს 2011 წლის 18 იანვრის გადაწყვეტილება

სხდომა დაიწყო 16⁴⁰ საათზე.

სხდომა დამთავრდა 16⁵⁵საათზე.

მოსამართლე ხსნის სასამართლო სხდომას და აცხადებს განსახილველ საქმეს.

მოსამართლე სიტყვას აძლევს სხდომის მდივანს პროცესის მზადყოფნის შესახებ მოსახსენებლად.

სხდომის მდივანი მოახსენებს:

პროცესზე მოწვეულ პირთაგან გამოცხადდნენ:

აპელანტი: საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო

წარმომადგენელი: სოფიო ჩიხლაძე (წარმომადგინა მინდობილობა, რომელიც დაერთო საქმეს);

არ გამოცხდდა;

მოწინააღმდეგე მხარე: გენადი გიგაური, რომელსაც სასამართლოს სხდომის დღის შესახებ ეცნობა საქართველოს სსკ-ის 78-ე მუხლის შესაბამისად.

მოსამართლე არ კვევს გამოცხადებულ პირთა ვინაობას, ამოწმებს წარმომადგენელთა უფლებამოსილებას, აფრთხილებს პროცესის მონაწილეებს და სხდომაზე დამსწრე

პირებს წესრიგის დაცვის მიზნით მოსამართლის მითითების სავალდებულობისა და სასამართლოს სხდომაზე წესრიგის დამრღვევის მიმართ შესაძლო ღონისძიებების თაობაზე და აცხადებს სასამართლო შემადგენლობას:

მოსამართლე – მერაბ ლომიძე

სხდომის მდივანი – ლელა მილდენბერგერი

მოსამართლე ეკითხება მხარეს, აცილება ხომ არა აქვს მოსამართლის ან სხდომის მდივნის მიმართ?

აპელანტს მოსამართლის ან სხდომის მდივნის აცილება არ აქვს.

მოსამართლე აცხადებს: საქმის მასალების მიხედვით გამოუცხადებელ მხარეს სხდომის დღის შესახებ ეცნობა კანონით დადგენილი წესით, საქართველოს სსკ-ის 78-ე მუხლის შესაბამისად, საჯარო შეტყობინების გზით, სხდომაზე მისი გამოუცხადებლობის მიზეზი სასამართლოსთვის უცნობია, კერძოდ, საქმეში წარმოდგენილი არ არის რაიმე მტკიცებულება მოწინააღმდეგე მხარის გენადი გიგაურის საპატიო მიზეზით სასამართლოს სხდომაზე გამოუცხადებლობის თაობაზე. როგორია თქვენი პოზიცია აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით?

აპელანტი საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს წარმომადგენელი სოფიო ჩიხლაძე პასუხობს: წინააღმდეგი არ ვარ საქმე განხილული იქნეს მოწინააღმდეგე მხარის დასწრების გარეშე.

სასამართლო კოლეგიამ ადგილზე თათბირით დადგილისა: აადგილისა:

საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 26¹³. მუხლის შესაბამისად, სასამართლო უფლებამოსილია საქმე განიხილოს მოწინააღმდეგე მხარის გენადი გიგაურის მონაწილეობის გარეშე, ღლევანდელ სასამართლო სხდომაზე, ვინაიდან მხარეებს სასამართლო სხდომის დღის შესახებ ეცნობათ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 70-ე-78-ე მუხლებით დადგენილი წესით.

სხდომის თავმჯდომარე მოახსენებს საქმის გარემოებებს, პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილს.

მოსამართლე ეკითხება მხარეს, ხომ არ აქვთ შუამდგომლობა ან რაიმე წარმოსადგენი?

მხარეს შუამდგომლობა ან რაიმე წარმოსადგენი არა აქვს.

სხდომის თავმჯდომარე მოსაზრებისათვის სიტყვას აძლევს აპელანტ საქართველოს თავდაცავის სამინისტროს წარმომადგენელს სოფიო ჩიხლაძეს.

აპელანტი საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს წარმომადგენელი სოფიო ჩიხლაძე აქვეყნებს და მხარს უჭერს სააპელაციო საჩივარს, მოითხოვს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმებას იმ ნაწილში, რომელითაც არ დაკმაყოფილდა მათი

სასარჩელო მოთხოვნა და ითხოვს ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის სრულად დაკმაყოფილებას.

მოსამართლის შეკითხვაზე: დაკმაყოფილებული ზიანი 545 ლარი რა თანხას წარმოადგენს?

აპელანტი საქართველოს თავდაცავის სამინისტროს წარმომადგენელი სოფიო ჩიხლაძე განმარტავს: ეს არის სწავლებაზე დახარჯული თანხა, რომელიც პირველი ინსტანციის სასამართლომ ჩვენს სასარგებლოდ გადაწყვიტა.

მოსამართლის შეკითხვაზე: თქვენ რა ზიანის ანაზღაურებასაც ითხოვთ სააპელაციო სასამართლოში, ეს მხოლოდ ხელფასის სახით გაცემული თანხებია თუ სხვა თანხაც შედის მასში?

აპელანტი საქართველოს თავდაცავის სამინისტროს წარმომადგენელი სოფიო ჩიხლაძე განმარტავს: ეს მხოლოდ ხელფასის სახით აღებული თანხაა, რომლის დაბრუნებასაც ვითხოვთ. ხოლო ზიანი იმაში გამოიხატა, რომ თავდაცავის სამინისტროს ხელახლა მოუწია ამ თანხების გაღება სხვა სამხედრო მოსამსახურის გაწვრთნაზე.

მოსამართლის შეკითხვაზე საქართველოს თავდაცის სამინისტროს წარმომადგენელი აცხადებს, რომ მტკიცებულებათა გამოკვლევა არ სურს.

სასამართლომ საქმის ზეპირი მოსმენა დამთავრებულად გამოაცხადა.

სააპელაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ განსახილველ შემთხვევაში გამოყენებული უნდა იქნეს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 257-ე მუხლის მე-4 ნაწილი, რომლის მიხედვითაც „სასამართლო უფლებამოსილია მაგისტრატი მოსამართლის განსჯად საქმეებზე, აგრეთვე მხარეთა მოთხოვნით სხვა საქმეებზეც, გამოაცხადოს დასაბუთებული გადაწყვეტილება, რომელიც აისახება სასამართლო სხდომის ოქმში. ასეთ შემთხვევაში სასამართლო აღარ ამზადებს გადაწყვეტილებას წერილობითი ფორმით. მხარეებს მათი მოთხოვნის შემთხვევაში გადაეცემათ ამონაწერი სასამართლოს სხდომის ოქმიდან, რომლის ნამდვილობას ამოწმებს სხდომის თავმჯდომარე“. სასამართლო მიიჩნევს, რომ ამ ნორმის საფუძველზე მოცემულ შემთხვევაში მხარეებს უნდა გამოეცხადოთ დასაბუთებული გადაწყვეტილება.

სააპელაციო პალატამ განიხილა საქმის მასალები, მოისმინა მხარის ახსნა-განმარტება, შეამოწმა გადაწყვეტილების კანონიერება-დასაბუთებულობა და მიიჩნევს, რომ საქართველოს თავდაცავის სამინისტროს სააპელაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

სააპელაციო სასამართლოში დავის საგანს წარმოადგენს მოპასუხისათვის პირგასამტეხლოს სახით 4022,64 ლარის, ასევე ზიანის სახით 12887,68 ლარის დაკისრება, რომელიც გენადი გიგაურს მიღებული აქვს ხელფასის სახით. რაც შეეხება საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილებით დაკისრებულ ჯარიმას 13408,8 ლარსა და ზიანს 545,10 ლარს, ამ ნაწილში გადაწყვეტილება მხარეების მიერ არ გასაჩივრებულა

და შესაბამისად, სააპელაციო პალატა ვერ იმსჯელებს ამ ნაწილში გადაწყვეტილების კანონიერების საკითხზე.

სააპელაციო პალატა მიიჩნევს, რომ უსაფუძვლოა საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მსჯელობა მოპასუხისათვის პირგასამტებლოს თანხის დაკისრების თაობაზე. სააპელაციო პალატა განმარტავს, რომ 2005 წლის 2 მაისს საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსა და გენადი გიგაურს შორის გაფორმებული ხელშეკრულების მე-7 მუხლის მე-3 და მე-4 პუნქტების შესაბამისად, მხარეები შეთანხმდნენ, რომ ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში, სამხედრო მოსამსახურე უპირობოდ ხდებოდა ვალდებული ჯარიმის სახით აენაზღაურებინა სამინისტროს მიერ მასზე გათვალისწინებული ფულადი თანხები, ხოლო აღნიშნული თანხების ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ ვადაში გადაუხდელობის შემთხვევაში თანხას ყოველ ვადაგადაცილებულ დღეზე ერიცხებოდა პირგასამტებლო 0.2% ოდენობით. სააპელაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 417-ე მუხლზე, რომლის თანახმად, პირგასამტებლო არის მხარეთა შეთანხმებით განსაზღვრული ფულადი თანხა, რომელიც მოვალემ უნდა გადაიხადოს ვალდებულების შეუსრულებლობის ან არაჯეროვნად შესრულებისათვის. სააპელაციო სასამართლო განმარტავს, რომ პირგასამტებლო სახელშეკრულებო ვალდებულების შესრულების უზრუნველყოფის დამატებით საშუალებასა და ფინანსური პასუხისმგებლობის ერთგვარ ფორმას წარმოადგენს, რომელსაც გააჩნია ვალდებულების დროული შეუსრულებლობის პრევენციული ფუნქცია. ამასთან, პირგასამტებლო კრედიტორისათვის მოსალოდნელი ზიანის ანაზღაურების ლეგალური საშუალება და კრედიტორის აქცესორული უფლებაა – არ არსებობს პირგასამტებლო ძირითადი უფლების გარეშე, ხოლო ძირითადი უფლების ნამდვილობის იურიდიული აღიარება-დადასტურება და საპროცესო ლეგიტიმაცია პირგასამტებლოს დაკისრების უდავო საფუძველია.

სააპელაციო სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ ჯარიმა (საურავი) პირგასამტებლოს ერთ-ერთ სახეს წარმოადგენს, ხოლო ჯარიმას ცალკე როგორც ვალდებულების შესრულების საგარანტიო ღონისძიებას საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი საერთოდ არ ცნობს. სააპელაციო სასამართლო მოცემულ შემთხვევაში მიიჩნევს, რომ მხარეთა შორის დადებული ხელშეკრულების მე-7 მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული ჯარიმა, ფაქტობრივად, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 417-ე მუხლით რეგლამენტირებულ პირგასამტებლოს წარმოადგენს. ამასთან, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 420-ე მუხლის თანახმად, სასამართლოს შეუძლია საქმის გარემოებათა გათვალისწინებით, შეამციროს შეუსაბამოდ მაღალი პირგასამტებლო. სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, მიუხედავად იმისა, რომ ხელშეკრულების მხარეები თავისუფალნი არიან პირგასამტებლოს ოდენობის განსაზღვრაში, სასამართლო უფლებამოსილია შეამციროს შეუსაბამოდ მაღალი პირგასამტებლო.

სააპელაციო სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ მოცემულ შემთხვევაში მხარეთა შორის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულების დარღვევისათვის დადგენილია უზრუნველყოფის საშუალება პირგასამტებლოს

(ჯარიმის) სახით. სააპელაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ დამატებით 4022,64 ლარი უკვე პირგასამტეხლოს ოდენობის აშკარა უსამართლობას ადასტურებს. სააპელაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ თავისუფალი და სამართლიანი სამოქალაქო ბრუნვისა და ეკონომიკური თავისუფლების, როგორც კონსტიტუციური პრინციპის, უზრუნველყოფა-რეალიზების ინტერესები მოითხოვს პირგასამტეხლოს განაკვეთისა და ფაქტობრივი ოდენობის თანაზომიერებასა და მხარისათვის დაკისრებული პირგასამტეხლოს ოდენობის გონივრულ შესაბამისობას ძირითადი სახელშეკრულებო დავალიანების თანხასთან მიმართებაში. მართალია, შეთანხმებული პირგასამტეხლო შესაძლებელია აღემატებოდეს მოსალოდნელ ზიანს, მაგრამ არ უნდა დაირღვეს ხელშეკრულების მხარეთა თანასწორობისა და ხელშეკრულების პირობების სამართლიანობის პრინციპები. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოცემულ შემთხვევაში პირგასამტეხლოს ოდენობა შეუსაბამოდ მაღალია, რის გამოც საქალაქო სასამართლო უფლებამოსილი იყო შეემცირებინა პირგასამტეხლოს თანხა გონივრულ ფარგლებში, სამართლიანობის პრინციპის გათვალისწინებით, კერძოდ, პირგასამტეხლოს თანხის – 4022,64 ლარის ნაწილში.

სააპელაციო პალატა ასევე ვერ გაიზიარებს აპელანტის მსჯელობას მოპასუხისათვის ზიანის სახით 12887,68 ლარის დაკისრების თაობაზე. განსახილველ შემთხვევაში საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო ზიანის სახით ითხოვს იმ თანხის გადახდას, რომელსაც გენადი გიგაური თავდაცვის სამინისტროში მუშაობის დროს იღებდა ხელფასის სახით. სააპელაციო სასამართლო განმარტავს, რომ საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-17 მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, „მოსარჩევე ვალდებულია დაასაბუთოს თავისი სარჩევი და წარადგინოს შესაბამისი მტკიცებულებები. მოპასუხე ვალდებულია წარადგინოს წერილობითი პასუხი (შესაგებელი) და შესაბამისი მტკიცებულებები.“ ამრიგად, მოსარჩევეს ევალებოდა დაესაბუთებინა მოპასუხის მხრიდან მისთვის მიყენებული ზიანი, რასაც მოცემულ შემთხვევაში ადგილი არ ჰქონია. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლის თანახმად, „პირი, რომელიც სხვა პირს მართლსაწინააღმდევო, განზრახი ან გაუფრთხილებელი მოქმედებით მიაყენებს ზიანს, ვალდებულია აუნაზღაუროს მას ეს ზიანი“. სასამართლოს მოსაზრებით, იმისთვის, რომ პირს დაეკისროს ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება, როგორც წესი, უნდა არსებობდეს ოთხი პირობა ერთდროულად: 1. უნდა არსებობდეს ზიანი; 2. ზიანი უნდა იყოს მართლსაწინააღმდევო; 3. მიზეზობრივი კავშირი უნდა იყოს პირის ქმედებასა და დამდგარ შედეგს შორის; 4. ზიანის მიყენებულს ბრალი უნდა მიუძღვოდეს ზიანის მიყენებაში (გარდა ბრალის გარეშე პასუხისმგებლობის შემთხვევებისა). ამრიგად, იმისათვის, რომ არსებობდეს ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება, აუცილებელია სახეზე იყოს თვითონ ზიანი. ბუნებრივია, რომ ზიანის ფაქტის არსებობის გარეშე ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება ვერ დადგება. სააპელაციო პალატის მოსაზრებით, მოსარჩევემ ვერ წარმოადგინა რაიმე მტკიცებულება იმის შესახებ, რომ გენადი გიგაურმა საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს რაიმე სახის ზიანი მიაყენა. სასამართლო მიიჩნევს, რომ კონტრაქტის პირობების შეწყვეტით მოპასუხეს მოსარჩევისათვის არანაირი სახის ზიანი არ მიუყენებია. კონტრაქტის პირობების დარღვევა არ შეიძლება მივიჩნიოთ ზიანის მიყენებად. მხარეთა შორის დადებულ ხელშეკრულებაში არსად არ არის

მითითებული სამხედრო მოსამსახურის ვალდებულებაზე, აანაზღაუროს მასზე ხელფასის სახით გაცემული თანხები ხელშეკრულებიდან გასვლისას ან ხელშეკრულების შეწყვეტისას. ხელშეკრულების პირობების დარღვევის გამო ხელშეკრულება ითვალისწინებდა სამხედრო მოსამსახურისათვის ჯარიმისა და პირგასამტეხლოს დაკისრების ვალდებულებას და ზიანის ანაზღაურების სახით ხელფასის უკან დაბრუნება გათვალისწინებული არ იყო. სასამართლოს მოსაზრებით, გენადი გიგაური საქართველოს თავდაცვის სამინისტროში მუშაობის დროს, კანონით დადგენილი წესით იღებდა ხელფასს, რისი უფლებაც მას გააჩნდა. მოპასუხე ხელფასს იღებდა ყოველთვიურად, გაწეული სამსახურისთვის. ამდენად, სასამართლო ვერ მიიჩნევს მოპასუხისათვის მიცემულ ხელფასს ზიანად. გარდა ამისა, საქმის მასალებით არ დასტურდება, რომ საქართველოს თავდაცვის სამინისტრომ გენადი გიგაურის ნაცვლად მოამზადა სხვა სამხედრო მოსამსახურე, რომლის მომზადებაშიც დახარჯა მოპასუხებე ხელფასის სახით მიცემული ოდენობის თანხა და ამით მას მიადგა ზიანი.

სააპელაციო პალატა განმარტავს, რომ როგორც საქართველოს კანომდებლობა, ასევე საერთაშორისო აქტები ავალდებულებს დამსაქმებელს დასაქმებულს აუნაზღაუროს ხელფასი. კერძოდ, „ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული უფლებების შესახებ“ საერთაშორისო პაქტის მე-6 მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, ამ პაქტის მონაწილე სახელმწიფოები აღიარებენ შრომის უფლებას, რომელიც შეიცავს თითოეული ადამიანის უფლებას საარსებო სახსრები მოიპოვოს საკუთარი შრომით. იმავე პაქტის მე-7 მუხლის მიხედვით, სახელმწიფოები აღიარებენ, რომ თითოეულს ჰქონდეს შრომის სამართლიანი და ხელშემწყობი პირობები, მათ შორის, სამართლიანი ხელფასი. „ევროპის სოციალური ქარტიის“ მე-4 მუხლი ეხება შრომის სამართლიანი ანაზღაურების მიღების უფლებას, რომლის თანახმადაც, ხელშეკრულების მხარეები აღიარებენ მუშაკთა მიერ ისეთი ანაზღაურების მიღების უფლებას, რომელიც უზრუნველყოფს მათი ცხოვრების ღირსეულ დონეს. „ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაციის“ 23-ე მუხლის მიხედვით, ყოველ მუშაკს აქვს უფლება იღებდეს სამართლიანსა და დამაკმაყოფილებელ გასამრჯელოს, რომელიც უზრუნველყოფს ღირსეულ ადამიანურ არსებობას თვითონ მისთვის და მისი ოჯახისათვის. საქართველოს კონსტიტუციის 30-ე მუხლის მე-4 პუნქტის მიხედვით დაცულია მოქალაქეთა შრომითი უფლებები და აღიარებულია შრომის სამართლიანი ანაზღაურება. „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 37-ე მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, ამ კანონის მე-9 მუხლის საფუძველზე მოსამსახურეს უფლება აქვს სამსახურში მიღების დღიდან სამსახურიდან გათავისუფლების დღემდე მიიღოს შრომის გასამრჯელო (ხელფასი). აქედან გამომდინარე, სააპელაციო პალატა მიიჩნევს, რომ შესრულებული სამუშაოსათვის მოსამსახურის მიერ კანონით დადგენილი წესით მიღებული ხელფასის უკან დაბრუნების მოთხოვნა იქნებოდა როგორც საქართველოს კანონმდებლობის, ასევე საერთაშორისო ხელშეკრულების უხეში დარღვევა.

რაც შეეხება სახელმწიფო ბაჟის საკითხს, სააპელაციო პალატა განმარტავს, რომ მოცემულ შემთხვევაში სახეზეა შრომითი ურთიერთობიდან გამომდინარე დავა, რაც სოციალურ დავათა კატეგორიას მიეკუთვნება. ამდენად, საქართველოს

ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-9 მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, მხარეები განთავისუფლებულნი არიან სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, თბილისის სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მე-2 ნაწილით, 34-ე მუხლით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 257-ე, 372-ე, 386-ე, 390-ე, 391-ე, 395-ე, 397-ე მუხლებით და

დ ა ა დ გ ი ნ ა

1. საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. უცვლელად დარჩეს რუსთავის საქალაქო სასამართლოს 2011 წლის 18 იანვრის გადაწყვეტილება;
3. მხარეები განთავისუფლებულები არიან სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ სახელმწიფო ბაჟის გადახდის მოვალეობისაგან.
4. განჩინება შეიძლება გასაჩივრდეს საკასაციო წესით მხარეებისათვის დასაბუთებული განჩინების ასლის ჩაბარებიდან ერთი თვის ვადაში საქართველოს უზენაეს სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატაში (მდებარე: ქ. თბილისი მმ. ზუბალაშვილების ქუჩა №32) თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის (მდებარე: ქ. თბილისი, გრ. რობაქიძის 7ა) მეშვეობით.

მოსამართლე

მერაბ ლომიძე

სხდომის თავმჯდომარემ განმარტა სხდომის ოქმის გაცნობის, მისი გასაჩივრების წესი და ვადა.

16⁵⁵ საათზე სასამართლო სხდომა დასრულდა.

მოსამართლე

მერაბ ლომიძე

სდომის მდივანი

ლელა მილდენბერგერი